

Hjem fra verdens beste land?

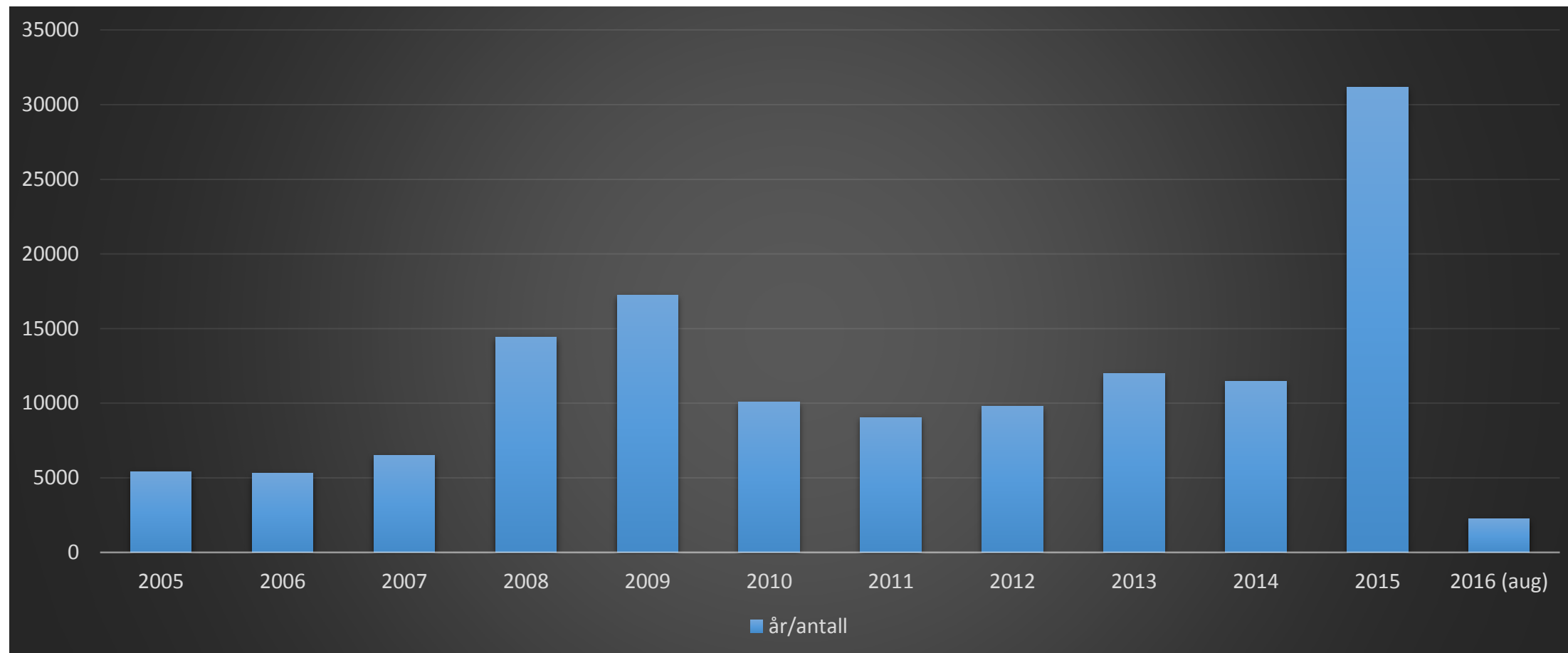
Om å evaluere assistert retur fra det nye Norge

Erlend Paasche, uavhengig forsker

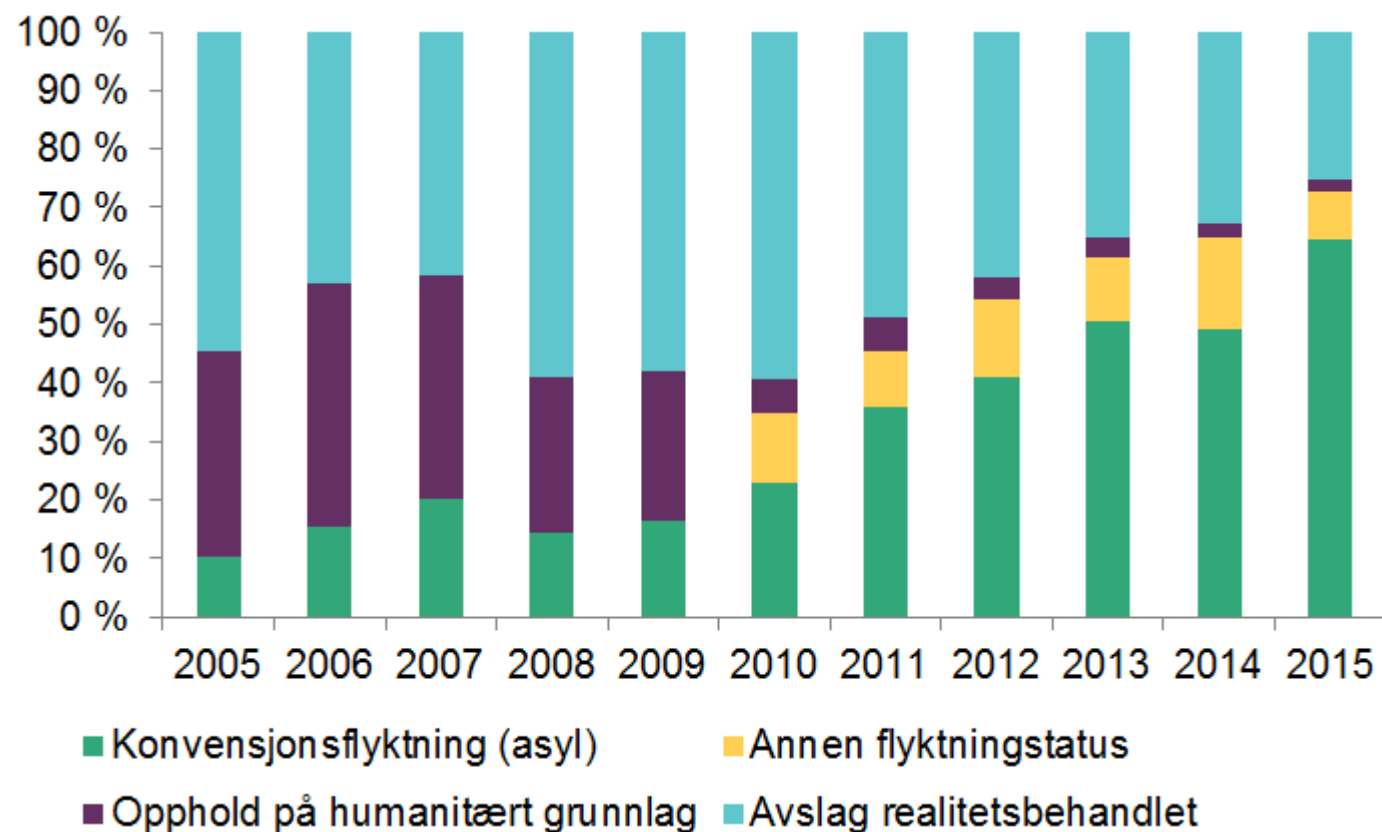
Evalueringskonferansen, Trondheim, 29.09.2016

Del I: Bakgrunn

Antall asylsøknader i Norge 2005-15

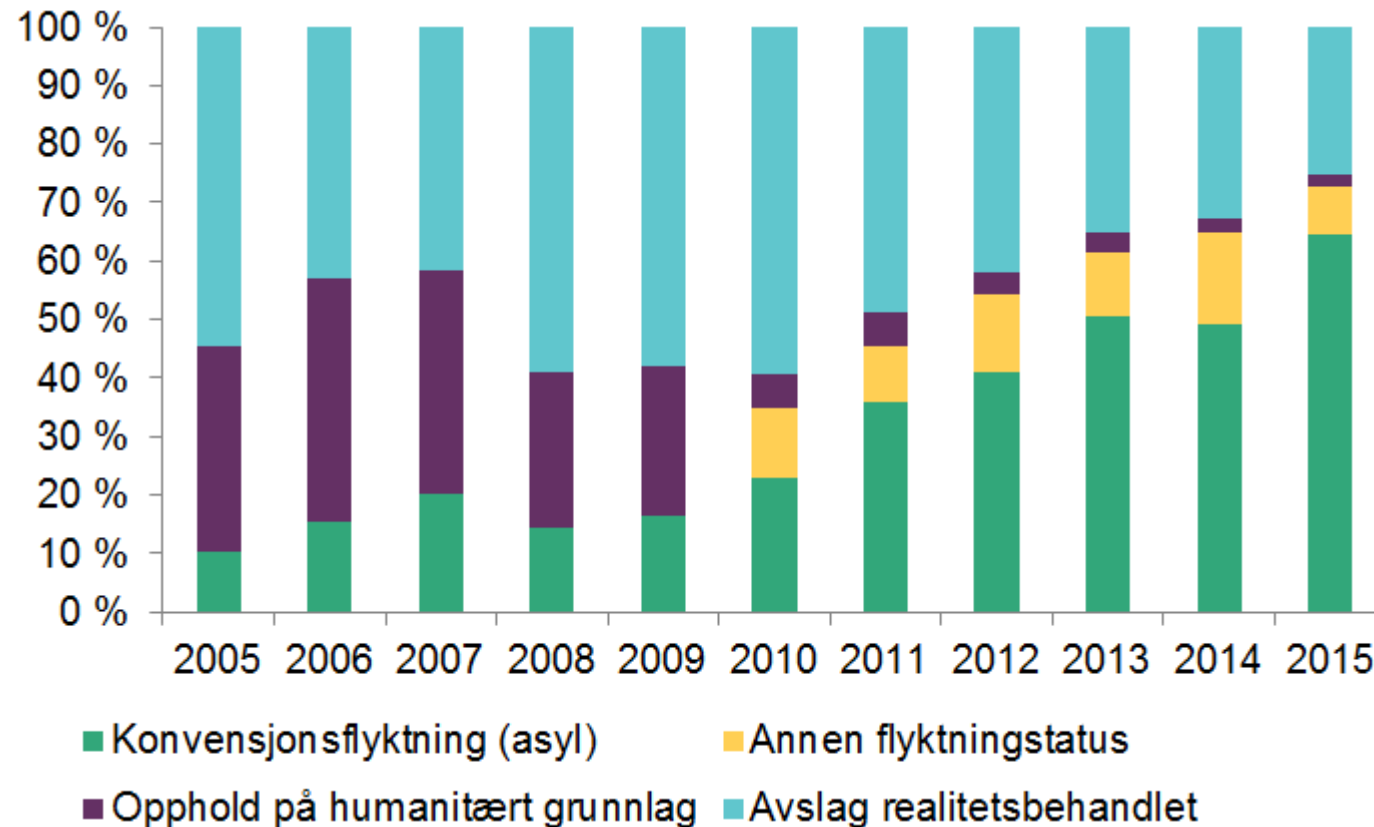

Vedtak i realitetsbehandlede søknader, 2005-15

Vedtak i realitetsbehandlede asylsaker 2005-15

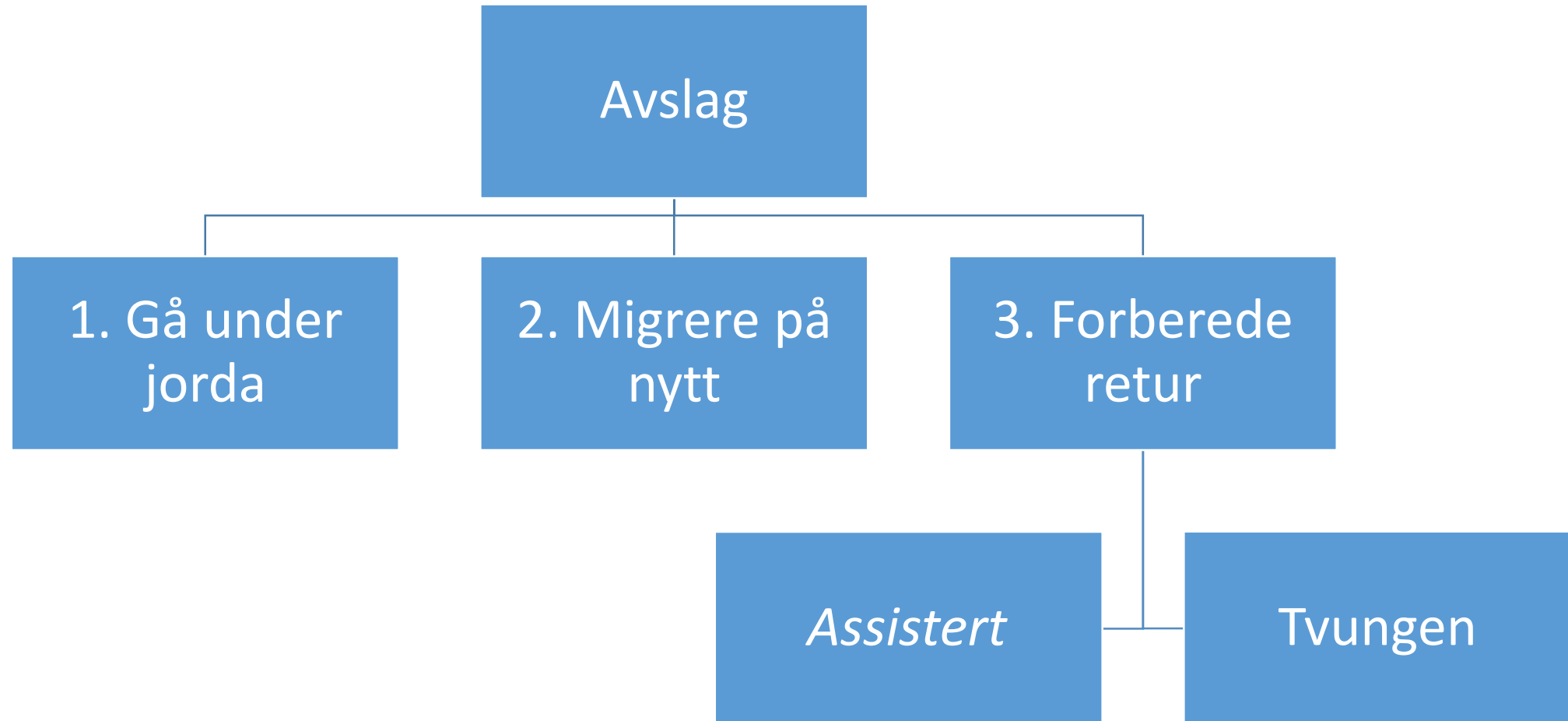
25-60 prosent

Hva skjer så med avviste asylsøkere

Fra avslag til retur

Hva er assistert retur?

- Organisert transport uten fysisk tvang for
 - (a) avviste asylsøkere
 - (b) de som avbryter asylsøknaden
 - (b) andre med ulovlig opphold – irregulære migranter
- Assistansen i form av pengestøtte eller in-kind støtte
 - Pengestøtte er enten 20 000 kr eller 7 000 kr + 10 000/2 000 barn (FSR 1-3, A og B)
 - *In-kind* støtte til entreprenørskap, subsidiert jobb eller utdanning (VG, landprogram)
- International Organization for Migration (IOM) implementerer, på oppdrag fra Utlendingsdirektoratet (UDI).

Assistert retur som vinn-vinn?

For myndigheter

- Mer humant
- Mindre kontroversielt
- Mer kostnadseffektivt
- Legitimerer tvangsretur

For migranter

- Retur med verdighet
- Mulighet til å planlegge
- Økonomisk støtte & transport
- Mulig re-migrasjon

Assistert retur som vinn-vinn?

For myndigheter

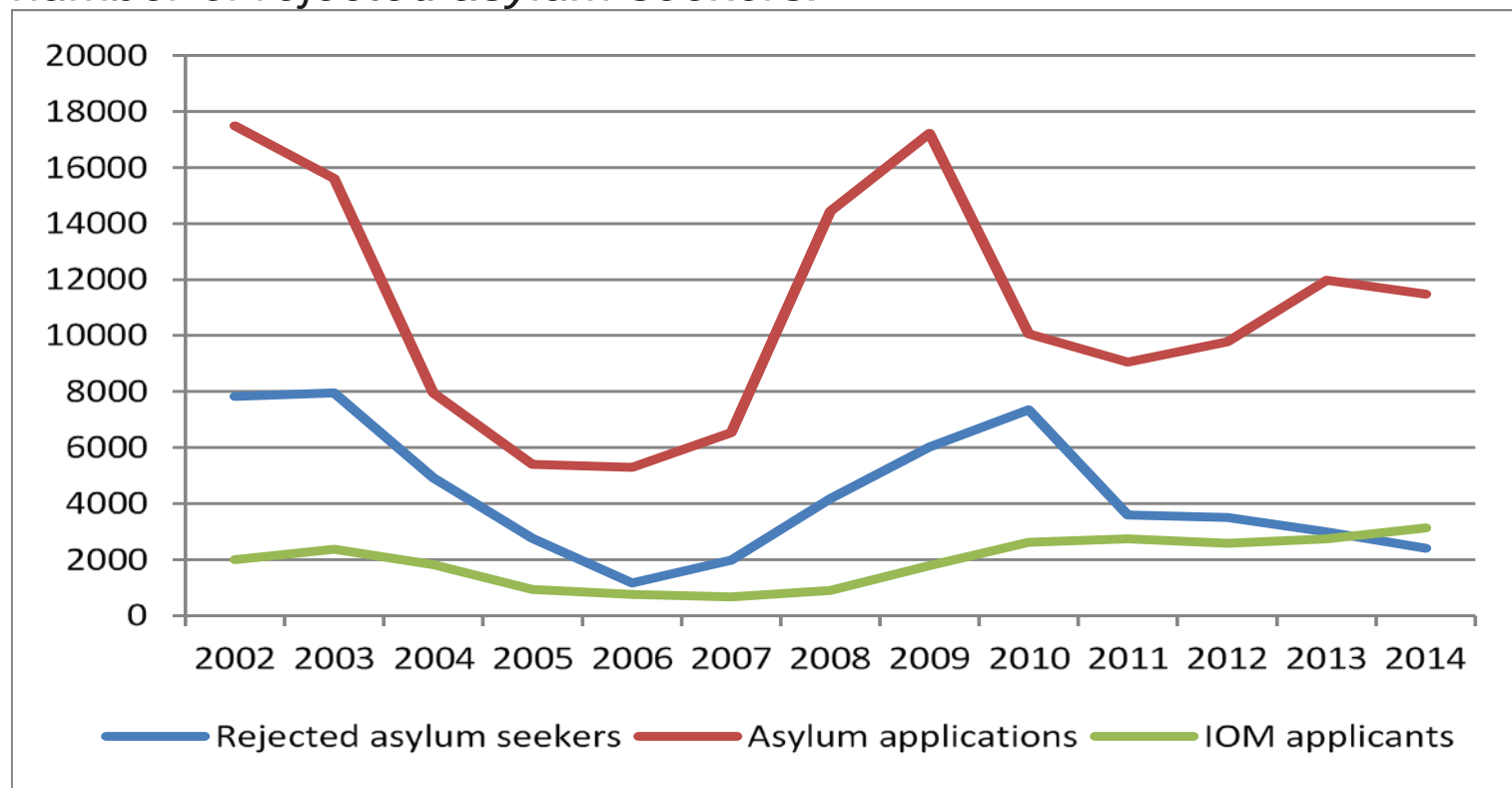
- Mer humant
- Mindre kontroversielt
- Mer kostnadseffektivt
- (Legitimerer tvangsretur)

For migranter

- Retur med verdighet
- Mulighet til å planlegge
- Økonomisk støtte & transport
- Mulig re-migrasjon

«Paradokset»: Relativt få velger assistert retur

Figure 1. Number of asylum applications to Norway per year and the number of rejected asylum seekers.

* Rejections 1st instance (UDI) not including Dublin cases. Source UDI. 2014 number for IOM applicants is estimated based on data for 1st trimester (multiplied by 3).

...Hvorfor evaluere assistert retur?

- Fordi en økning av antallet assisterte returer er **politisk ønskelig**
 - Tvangsretur er dyrt og politisk kostbart
- Fordi returpolitikk har vært i omstilling siden 2002.
- Fordi norske myndigheter skal holde det de lover
 - Løftet om retur støtte må oppfylles
- Fordi kunnskap er lite tilgjengelig

Hvorfor evaluere assistert retur?

- Fordi en økning av antallet assisterte returer er politisk ønskelig
 - Tvangsretur er dyrt og politisk kostbart
- Fordi returpolitikk har vært **i omstilling** siden 2002.
- Fordi norske myndigheter skal holde det de lover
 - Løftet om retur støtte må oppfylles
- Fordi kunnskap er lite tilgjengelig

Hvorfor evaluere assistert retur?

- Fordi en økning av antallet assisterte returer er politisk ønskelig
 - Tvangsretur er dyrt og politisk kostbart
- Fordi returpolitikk har vært i omstilling siden 2002.
- Fordi norske myndigheter skal **holde det de lover**
 - Løftet om retur støtte må oppfylles
- Fordi kunnskap er lite tilgjengelig

Hvorfor evaluere assistert retur?

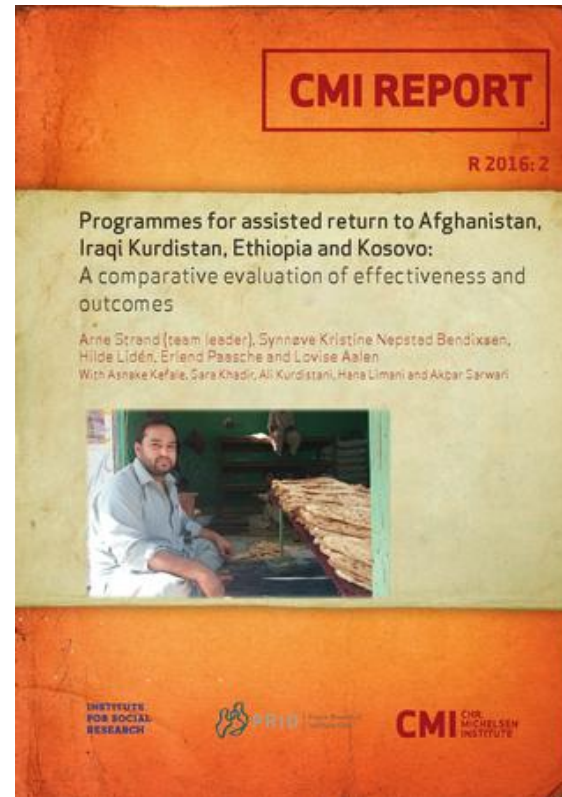
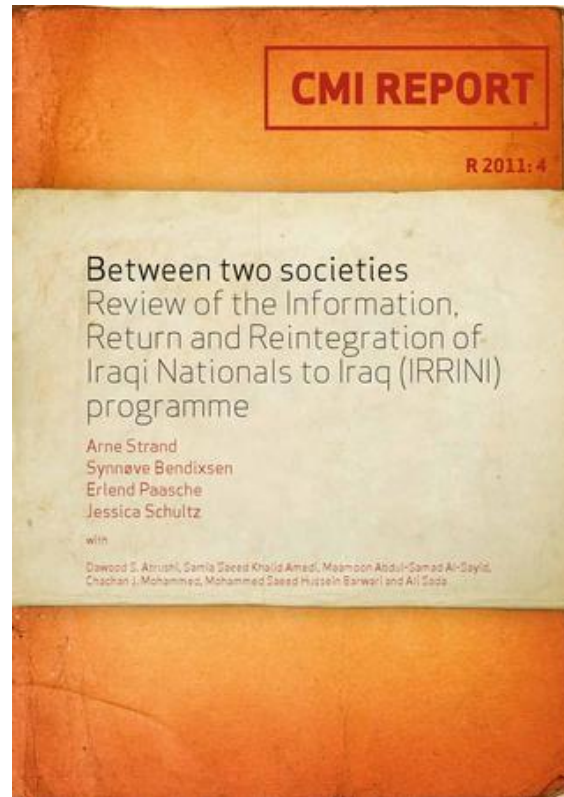
- Fordi en økning av antallet assisterte returer er politisk ønskelig
 - Tvangsretur er dyrt og politisk kostbart
- Fordi returpolitikk har vært i omstilling siden 2002.
- Fordi norske myndigheter skal holde det de lover
 - Løftet om retur støtte må oppfylles
- Fordi kunnskap er **lite tilgjengelig**

Del II. *Hvordan evaluere assistert retur?*

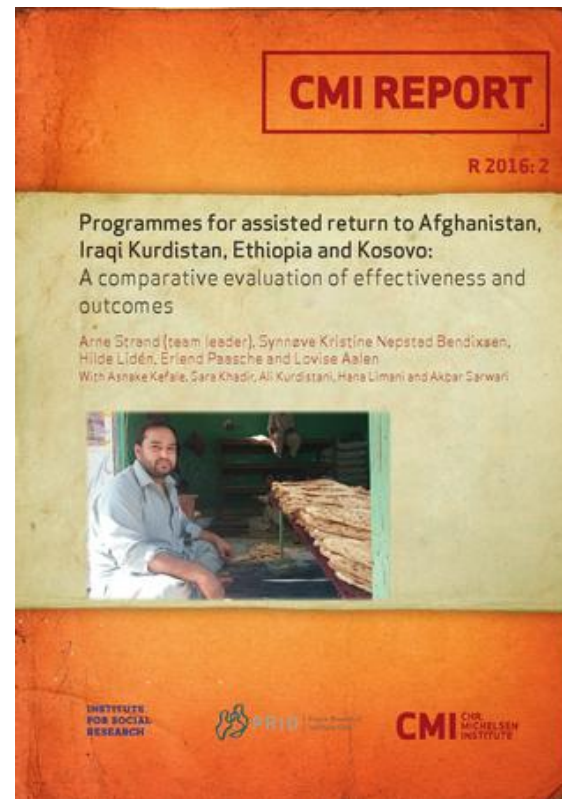
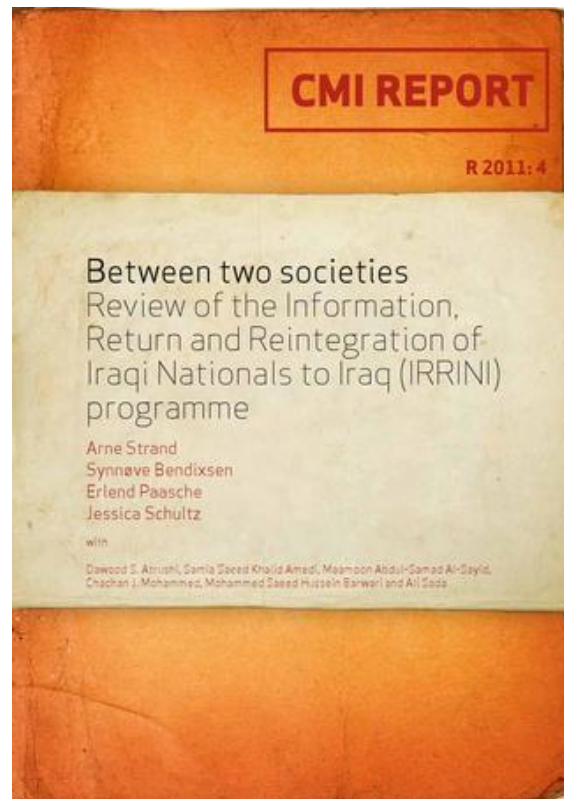

- Se utenfor Norge
- Feltarbeid i opprinnelsesland
- Kvalitativ metode: Intervjue migranter for et 'brukerperspektiv'

Evalueringer m/feltarbeid i opprinnelsesland, 2011-2016

Evalueringer m/feltarbeid i opprinnelsesland, 2011-2016

Metodologiske utfordringer I: Rekruttering

- Kontaktinformasjon

- Det meste av rekruttering av informanter skjer via IOM, som **ikke er en nøytral tredjepart** og ikke alltid har **oppdatert og korrekt kontaktinfo**.

- Intervjuvillighet

- Avviste asylsøkere i Norge og etter retur til opprinnelseslandet, er ikke nødvendigvis interesserte i å bli intervjuet på vegne av norske myndigheter.

- Praktiske problemer

- Praktisk vanskelig å rekruttere for følgeintervju før og etter retur.

Metodologiske utfordringer I: Rekruttering

- Kontaktinformasjon
 - Det meste av rekruttering av informanter skjer via IOM, som ikke er en nøytral tredjepart og ikke alltid har oppdatert og korrekt kontaktinformasjon.
- Intervjuvillighet
 - Avviste asylsøkere i Norge og etter retur til opprinnelseslandet, er **ikke nødvendigvis interesserte i å bli intervjuet** på vegne av norske myndigheter.
- Praktiske problemer
 - Praktisk vanskelig å rekruttere for følgeintervju før og etter retur.

Metodologiske utfordringer I: Rekruttering

- Kontaktinformasjon
 - Det meste av rekruttering av informanter skjer via IOM, som ikke er en nøytral tredjepart og ikke alltid har oppdatert og korrekt kontaktinformasjon.
- Intervjuvillighet
 - Avviste asylsøkere i Norge og etter retur til opprinnelseslandet, er ikke nødvendigvis interesserte i å bli intervjuet på vegne av norske myndigheter.
- Praktiske problemer
 - Praktisk vanskelig å rekruttere for **følgeintervju** før og etter retur.

Metodologiske utfordringer II: Intervju

- Bruk av tolk
- Høyriskosoner krever kunnskap, felterfaring og pålitelige lokale partnere
- Intervjutekniske utfordringer
 - Retrospektive narrativ
 - Skille mellom asyl- og returpolitikk
 - Skille mellom det som er innenfor og utenfor returprogrammet
 - Forskningsetiske hensyn: Vonde historier og anonymisering

Metodologiske utfordringer II: Intervju

- En særlig intervjuteknisk utfordring
 - Å **identifisere** og **evaluere** byråkratiske aktører i narrativ

1. «Anbefale retur til andre»?
2. «Ville du gjort det igjen»?
3. «Tallfeste tilfredshet fra 1 til 6?»
4. Skille analytisk mellom IOMs landkontorer

Del III. FUNN: god informasjon hjelper

- Realistisk og presis informasjon er viktig for vellykket retur
 - Potensiell spenning mellom måltall/effektivitet og realistisk informasjon
 - Om programmet overselges vil det trolig kommuniseres tilbake fra returmigranter til returpliktige. Ryktebørsen er transnasjonal
 - Berøringsangst blant en del av de som kunne gitt troverdig informasjon (sosialarbeidere, interesseorganisasjoner, osv)

Cash vs in-kind:

Cash is king?

- In-kind støtte (utdannning, subsidiert jobb, entreprenørskap) er krevende i praksis, og kan skape en ond sirkel

- Migranter forstår ikke alltid in-kind. Det krever byråkrati, prisanslag fra leverandører, stemplede dokumenter, leiekontrakt, osv...
- Noen returnmigranter foretrekker raske penger, via salg, juks og «fixers» - som igjen skaper tidkrevende byråkratiske kontrollmekanismer og gjør IOM til en kontrollør

- Cash har kanskje mindre potensiale, men kan også være mer realistisk gjennomførbart –mer forskning er nødvendig.
 - Utbetalingen av cash må skje raskt og enkelt!

Tenk utenfor norske grenser

- **Transnasjonal klagemulighet**

- Returnemigranter – særlig såkalte 'sårbare' - har rettigheter og bør ha en norsk klageinstans, for eksempel ambassaden. Det kan også gi en pekepinn på hvor godt programmet fungerer.

- **Transnasjonal informasjon**

- Prospektive returnemigranter bør settes i kontakt med IOM i opprinnelseslandet for å få informasjon direkte fra tjenesteyteren. Minimér mellomledd.

- **Transnasjonale partnerskap**

- I noen land, som Nigeria, finnes det en profesjonalisert NGO-sektor som UDI bør vurdere å inkludere i returarbeidet i Norge, med tanke på retursamtaler osv.

Tenk utenfor norske grenser

- **Transnasjonal klagemulighet**

- Returnemigranter – særlig såkalte 'sårbare' - har rettigheter og bør ha en norsk klageinstans, for eksempel ambassaden. Det kan også gi en pekepinn på hvor godt programmet fungerer.

- **Transnasjonal informasjon**

- Prospektive returnemigranter bør settes i kontakt med IOM i opprinnelseslandet for å få informasjon direkte fra tjenesteyteren. Minimér mellomledd.

- **Transnasjonale partnerskap**

- I noen land, som Nigeria, finnes det en profesjonalisert NGO-sektor som UDI bør vurdere å inkludere i returarbeidet i Norge, med tanke på retursamtaler osv.

Tenk utenfor norske grenser

- **Transnasjonal klagemulighet**

- Returnemigranter – særlig såkalte 'sårbare' - har rettigheter og bør ha en norsk klageinstans, for eksempel ambassaden. Det kan også gi en pekepinn på hvor godt programmet fungerer.

- **Transnasjonal informasjon**

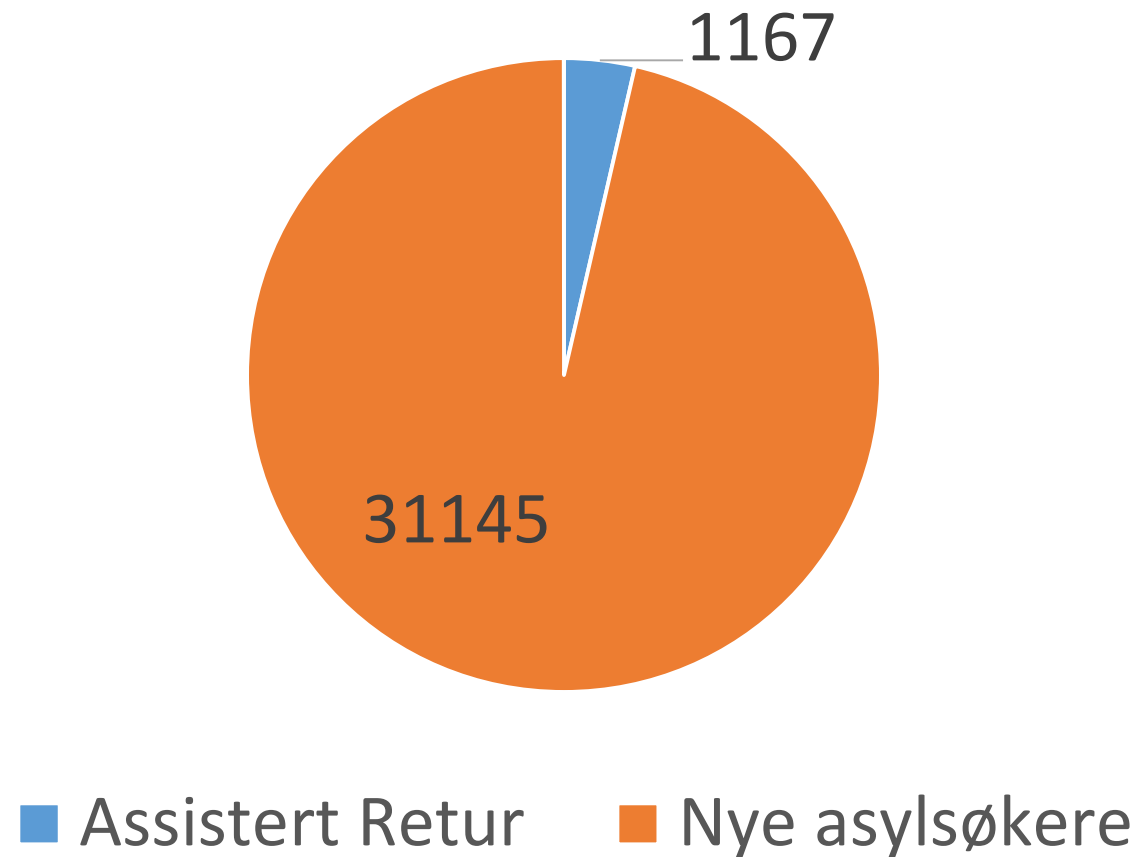
- Prospektive returnemigranter bør settes i kontakt med IOM i opprinnelseslandet for å få informasjon direkte fra tjenesteyteren. Minimér mellomledd.

- **Transnasjonale partnerskap**

- I noen land, som Nigeria, finnes det en profesjonalisert NGO-sektor som UDI bør vurdere å inkludere i returarbeidet i Norge, med tanke på retursamtaler osv.

I et større perspektiv...

asylsøkere vs. assistert retur i 2015

Takk!

Kontakt/kommentarer: Erlend Paasche
erlend.paasche@sosgeo.uio.no
47 40 12 16